יט: ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

עין משפט נר מצוה

ם א ב ג מיי׳ פי״ח מהל׳ שגגות הלכה ו׳:
סא ד מיי׳ שם פ״ח הלכה ז׳:
א ה מיי׳ פ״ד מהל׳ שבועות הלכה כב ממנ לחיין רמז טוש״ע י״ד סי׳ רלו סעיף י״ח:
ב ו מיי׳ שם הלי כג:

מוסף רש״י

ואפילו בקמייתא. כתרתי קמייתא, כתמיה, והא מיכא ידיעה ודלמא (בריתות י״ט ב). ובשעה שהלך בשני. כתמיה שהלך בראשון. ותש״ג דשומאה ודלמא היא, מיהא ליכא אלא מקצת הידיעה דשכח אם כרתסון (שם). ובהא קא מיפלגי. הני תרי תנאי מנליה דר״ש, ת״ק סבר מיפלגי דר״ש לא פעורי אלא בתרתי, דלילו בקמייתא כיון דתמה נפשך מיכא טומאה ידיעה ודלמא שהלך בשניים, תש״פ שכחה שהלך כרתסון, לפיכך הני מקצת ידיעה כידיעה והוה בתרתי, אבל בתרתי לית ידיעה ודלמא, ור׳ שמעון בן יהודה סבר תש״ג דשומאה ידיעה ודלמא היא, כיון דלילו ליכא אלא מקצת ידיעה כתמלן דתימא דשם (שם). כאן שנה רבי ידיעות ספיקות כו׳. כשם שאם יודע לו בתחנויה שכולן ודלמ׳ מלא היו מביא חטאת על כל אחת ואחת, כך ידיעות שבטומאה מחלקות לחטאות דלא היו אלא כמלא ואחת, כך הני כמלא ואחת, כך מביא על כל אחת ואחת (שם). מונעלם הוא דקא אתי. ונעלם והוי טומאת מסמע תש״ג לחיכל קלת העלמה כטומאה מייב (שם י״ט:).

הדרן עלך ידיעות הטומאה

רבינו חננאל

בכולם ואפילו בקמייתא דתני הלך בראשון ולא נכנס לקדש הלך בשני ונכנס. אפילו בהא פשר ר׳ שמעון. מכל מקום כיון שהלך בשניהן ואח״כ נכנס לקדש נמצא כי ודאי הוא טמא ונכנס למקדש. ופריך רבא כגון שהלך בראשון. ובשעה שהילכו בשני שכח שהלך בראשון, ובמקצת ידיעה פליגי. רבנן סברי מקצת ידיעה כלל ידיעה היא. ואע״ג דבשעה שהלך בשני לא ידע ההלך בראשון ידיעה היא. ור׳ שמעון ידיעה כי האי גוונא לא הויא ידיעה: אמר מר הלך בראשון ונכנס והזה ושנה ושכח וחזר והלך בשני ונכנס חייב. ומתמהינן אמאי חייב והא ספק ידיעה היא. אי בראשונה היה טמא אי בשניה ואין שם ידיעה ודאית בטומאה ידועה. א״ר יוחנן כאן בידעה הטומאה עשר ספק ידיעה כידיעה דלא כתיבא בה ידיעה בהדיא. אלא דייקינן מדכתיב ונעלם ממנו והוא טמא. כל ידיעה דאית בה חייב. ולא עשו בכל התורה כולה משמע מדקתני סיפא שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא. ורמינהו שבועה שאוכל לך אפור לו לוכל לו מכלל דלא

עשו ספק ידיעה כידיעה. לא דמי לנגע בכעדשה דכיש פירקא (דף י״ד:) ולא ידע אי כזית מטמא אי בכעדשה מטמא דהתם הוא מפוקפ אי שיכא כלל טומאה כמה שנגע אבל הכא פשיטא ליה דשיכא טומאה הלכך הוי ליה ידיעה טפי: **כאן** שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות. תימה לר״ל מיקמה דר״ש בן יהודה מדרבי שמעון בן יהודה להכא לא פליג אלא לענין מספ תלוי אבל בהא דממלקות לחטאות מודה ולעיל פטור גבי מקדש ללא שניה ליה ידיעה ואפ״ה בן יהודה לוקמה מדרבי שמעון בן יהודה דמקדש מעלייתא טפי משום דבענין ידיעה בתחלה ולאחר דומיא דידיעה בתרייתא ס״ל כיסי פריך מר״ל מר״ל וכדוקמ״ל דסבי פריך אלמא מוקי לה כרבי שמעון לוקמה כרבי ולימא דסבירא ליה לחין מילוק בין ידיעה למקדש ופליג אדרבי שמעון בן יהודה: **נוקמה** כרבי. תימה דבלא היתה ידיעת ספק מחלקת מקשה ליה נוקמה כרבי לחמרי) ידיעת בית רבן שמה ידיעה ועוד דמטעם ספק ידיעה לא מצי לוקמה כרבי דהא ליכו לא בעי ידיעה כלל וי״ל שזה לא היה מידום אי הוה מוקי לה כרבי ללא בעי אלא ידיעת בית רבן אלא הכי פריך לפילו כמאן דבעי ידיעה גמורה מצי לוקומה וכרבי לחמר ידיעות ספק מחלקות:

הדרך עלך ידיעות הטומאה

שבועות שתים. ורמינהי שבועה שאוכל[5] לך. משנה היא בפרק כ׳ דנדרים (דף כה.) תף ע״ג דהתם קתני [1]השבועה שאוכל לך והכא קתני שבועה דרך הגמרא לקלר המשנה שהביא ואין מילוק בין שבועה להשבועה לחלמי מתני׳ דהתם נמי פריך ממתני׳ דהכא בגמ׳ ומשני כי הכא [2] ול״ג בסמוך בריימתא במסקנין גו לאכול לחין לומר שהביא בריימתא משום אלא אלא קתני השבועה ללא ה״ל למיפרך מכריימתא כיון דמני למיפרך מקתני׳ אלא גר׳ המס במסקנין: **לא** שבועה לא איכל[5] לך אבור. ממשמע הא מה שאוכל לך יהא בלילור שבועה ופע״ג דבפ״ב דנדרים (שם) מוקי ריש לקח דהך מתניה כר״מ ור״מ לית ליה מכלל לאו אתה שומע הן גבי נדרים דלמתניתן בפ״ק דנדרים (דף יג.) יש מילוק בין שבועה לנדרים כמו שפרש בפ״פ שבועת העדות (דף לו: ד״ה ר״ג) בע״ה: שלי

היכן מצינו [3]במדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן: **גמ׳** למימרא דשאוכל דאכילנא משמע ורמינהי [4]שבועה לא אוכל לך שבועה שאוכל לך לא שבועה שלא אוכל לך אסור אמר אביי [1]לעולם דאכילנא משמע לא קשיא כאן במסרבין בו לאכול כאן בשאין מסרבין

כשכיל ניטול דינורו וכיון דמסוס ניטול דינורו הוא אף זה ניטול דינורו שהאומר לא אוכל דעמו לאסור עלמו ככל שהוא: **גמ׳ שבועה לא אוכל לך כו׳.** למר אמר משלם לשוחת הללו אסור לו לאכול משל אחים שנדר הימנו דהכי משמע שבועה לא אוכל לך שבועה עלי שלא אוכל משלך: **שבועה שאוכל לך.** בלילור שבועה יהא עלי מה שאוכל משלך דהכי משמע מה שאוכל לך יהא בלילור שבועה: **לא שבועה לא אוכל לך.** לא יהא עלי בלילור שבועה מה שלא אוכל משלך הא מה שאוכל לך יהא בלילור שבועה: מסרבין

ואפילו בקמייתא ממה נפשך טמא הוא אמר רבא [5]הכא במאי עסקינן בגון שהלך בראשון ובשעה שהלך בשני שכח שהלך בראשון דהויא ליה מקצת ידיעה ובהא קא מיפלגי תנא קמא סבר [2]אמרינן מקצת ידיעה ככל ידיעה ורבי שמעון סבר לא אמרינן מקצת ידיעה ככל ידיעה הלך בראשון ונכנם הזה ושנה וטבל חזר והלך בשני ונכנם חייב ורבי שמעון פוטר ואמאי חייב ספק ידיעה הוא אמר רבי יוחנן [3]כאן עשו ספק ידיעה כידיעה וריש לקיש אמר הא מני רבי ישמעאל היא דאמר לא בעינן ידיעה בתחלה: ורמי דרבי יוחנן אדרבי יוחנן ורמי דריש לקיש אדריש לקיש דתניא [6]אכל ספק חלב ונודע ספק חלב ונודע רבי אומר כשם שמביא חטאת על כל אחד ואחד כך [7]מביא אשם תלוי על כל אחד ואחד ר״ש בן יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אמרו משום רבי שמעון אינו מביא אלא אשם תלוי אחד שנאמר [1]על שגגתו אשר שגג התורה ריבתה שגגות הרבה ואשם תלוי אחד ואמר ריש לקיש כאן שנה רבי ידיעות ספיקות מתחלקות לחטאות ורבי יוחנן אמר כשם שידיעות ודאי בעלמא מתחלקות לחטאות כך ידיעות ספק מתחלקות לאשמות בשלמא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן לא קשיא כאן עשו ולא עשו בכל התורה כולה עשו הבא הוא דלא כתיבא ידיעה בהדיא מונעלם הוא דקא אתי ולא בכל התורה כולה עשו דכתיב [2]או הודע אליו ידיעה מעלייתא בעינן אלא לריש לקיש אדמוקים ליה כר׳ ישמעאל נוקמה כרבי הא קא משמע לן דרבי ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה פשיטא דלא בעי מדלא מייתרי ליה קראי [3]ונעלם דמיחייב על העלם מקדש מהו דתימא כי ליח ליה מקראי אבל מנמרא אית ליה קמ״ל:

הדרן עלך ידיעות הטומאה

שבועות שתים שהן ארבע [1]שבועה שאוכל [2]ושלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא חייב דברי רבי עקיבא אמרו לו לר״ע [3]היכן מצינו באוכל כל שהוא שהוא חייב שזה חייב אמר להם ר׳ עקיבא וכי דכתיב (ויקרא ה) להרע או להיטיב דמשמע להבא ולא לאוכל להרע לאוכל להיטיב: **שאכלתי ושלא אכלתי.** הן שתים המפורשות בתורה. **שבועות. שאוכל ושלא אוכל.** הן שתים המפורשות בתורה ולא מייתר ליה קרא לרבויי ידיעה בתחלה כי היכי דמרבי ליה ר׳ עקיבא כדגרסי׳ ברישא דהא מסכתא. ודהי מהו דתימא מקראי לית ליה מגמרא אית ליה קמ״ל דלית ליה. וזו השמועה כולה בכריתות בפרק ספק אכל חלב:

הדרן עלך ידיעות הטומאה

ס״ג שבועות שתים שהן ארבע שבועה שאוכל ושלא אוכל כו׳. ואקשינן למימרא דשאוכל דאכילנא משמע מדקתני סיפא שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא. ורמינהו שבועה שאוכל לך אפור לו לוכל לו מכלל דלא

מסורת הש״ס

ב) כריתות יח: ע״ש, כ) לעיל ג. מלרים נו:, ג) [ער׳ תוס׳ לקמן כה: ד״ה היכן], ד) במדבר שהוא מביא קרבן זה מביא קרבן כל״ל. רש״ל, ה) נדרים נו:, ו) [לעיל ה.], ו) [י״ל הא שבועה].

תורה אור השלם

1. וְהֵבִיא אֵיל תְּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ לְאָשָׁם אֶל הַכֹּהֵן וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגִגָתוֹ אֲשֶׁר שָׁגַג וְהוּא לֹא יָדַע וְנִסְלַח לוֹ: ויקרא ה יח

2. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: ויקרא ד כח

3. אוֹ כִי יִגַּע בְּטֻמְאַת אָדָם לְכֹל טֻמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשֵׁם: ויקרא ה ג

גליון הש״ס

מתני׳ ושלא אוכל. עיין לקמן דף כה ע״ב תוס׳ ד״ה תום׳ ד״ה שבועות וכו׳ ולע״נ בסמוך בריימתא. עיין בשיטה מקובלת פ״ק דף עה ע״ב ד״ה בריימתא שכ׳ נראיה הגירסא בריימתא:

רבינו חננאל (המשך)

ספק ידיעה כידיעה. ההא בהדיא כתיב או הודע אליו עד דמתיידע ליה ודאי. והיינו דאמר ר׳ יוחנן בהא דתנ״ח אכל חלב ונודע לו. ספק חלב ונודע לו. כשם שמביא חטאת בכל אחד ואחד כך מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת כו׳. כאן שנה רבי כשם שידיעה וראי מחלקה לחטאות. וחייב על כל ידיעה חטאת. כך ידיעה בספקות מחלקת לאשמות: וריש לקיש אמר מתני׳ דשני שבילין ר׳ ישמעאל היא דלא בעי ידיעה בתחלה: ואקשינן אדמוקים לה כר׳ ישמעאל נוקמה כרבי דהא הוא דאמר כאן שנה רבי ידיעות ספיקות מחלקות לחטאות. ודהי׳ ריש לקיש אתא לאשמעינן דר׳ ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה. ואמרינן הא פשיטא היא דהא מפיק להו תרי קראי ונעלם ונעלם לחייב על העלם הטומאה ועל העלם מקדש ולא מייתר ליה קרא לרבויי ידיעה בתחלה כי היכי דמרבי ליה ר׳ עקיבא כדגרסי׳ ברישא דהא מסכתא. ודהי׳ מהו דתימא מקראי לית ליה מגמרא אית ליה קמ״ל דלית ליה. וזו השמועה כולה בכריתות בפרק ספק אכל חלב:

הדרן עלך ידיעות הטומאה

ס״ג שבועות שתים שהן ארבע שבועה שאוכל ושלא אוכל כו׳. ואקשינן למימרא דשאוכל דאכילנא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com